

Sygn. akt II KK 227/15

POSTANOWIENIE

Dnia 3 grudnia 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Płóciennik (przewodniczący)

SSN Andrzej Stępka (sprawozdawca)

SSA del. do SN Jerzy Skorupka

Protokolant Małgorzata Sobieszczkańska

przy udziale Zastępcy Rzecznika Praw Obywatelskich Jana Malinowskiego
oraz przy udziale Prokuratora Prokuratury Generalnej Barbary Nowińskiej,

w sprawie A. T.

w przedmiocie zmiany kary pozbawienia wolności,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie w dniu 3 grudnia 2015 r.,

kasacji, wniesionej przez Rzecznika Praw Obywatelskich

od postanowienia Sądu Okręgowego w P.

z dnia 17 grudnia 2014 r., utrzymującego w mocy postanowienie Sądu Rejonowego
w P.

z dnia 6 listopada 2014 r.,

p o s t a n o w i ł

I. uchylić zaskarżone postanowienie Sądu Okręgowego oraz utrzymane nim w mocy postanowienie Sądu Rejonowego i sprawę przekazać Sądowi Rejonowemu w Płocku do ponownego rozpoznania.

II. zasądzić od Skarbu Państwa na rzecz adwokata C. M., Kancelaria Adwokacka, kwotę 738 zł (słownie siedemset trzydzieści osiem złotych), w tym 23 % podatku VAT, za obronę z urzędu skazanego w postępowaniu kasacyjnym.

UZASADNIENIE

A. T. wyrokiem Sądu Rejonowego w P. z dnia 4 stycznia 2013 r., uznany za winnego tego, że:

1. w dniu 29 sierpnia 2012 r. w P., przy ul. O., poprzez zerwanie z szyi dokonał zaboru w celu przywłaszczenia na szkodę D. S. złotego łańcuszka wraz zawieszką o wartości nie mniejszej niż 300 zł, przy czym czynu tego dopuścił się w ciągu pięciu lat po odbyciu co najmniej sześciu miesięcy pozbawienia wolności, za umyślne przestępstwo podobne,

tj. popełnienia czynu z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k.

2. w dniu 29 sierpnia 2012 r. w P., przy ul. J. zabrał w celu przywłaszczenia poprzez zerwanie z szyi, cudzą rzecz ruchomą – łańcuszek wykonany ze złota o wartości nie mniejszej niż 1500 zł na szkodę J. J., przy czym czynu tego dopuścił się w ciągu pięciu lat po odbyciu co najmniej sześciu miesięcy pozbawienia wolności, za umyślne przestępstwo podobne,

tj. popełnienia czynu z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k.

3. w dniu 24 lipca 2012 r. w P., zabrał w celu przywłaszczenia ze sklepu P., cudzą rzecz ruchomą – torebkę papierową z pieniędzmi w kwocie łącznej 2.600 zł pochodzących z utargu z kasy, czym spowodował straty na szkodę P. sp. z o.o., przy czym czynu tego dopuścił się w ciągu pięciu lat po odbyciu co najmniej sześciu miesięcy pozbawienia wolności za umyślne przestępstwo podobne,

tj. popełnienia czynu z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k.

4. w dniu 6 sierpnia 2012 r. w P., zabrał w celu przywłaszczenia ze sklepu P., cudzą rzecz ruchomą – torebkę papierową z pieniędzmi w kwocie łącznej 4.690 zł pochodzących z utargu kasy nr 1, czym spowodował straty na szkodę P. sp. z o.o., przy czym czynu tego dopuścił się w ciągu pięciu lat po odbyciu co najmniej sześciu miesięcy pozbawienia wolności za umyślne przestępstwo podobne,

tj. popełnienia czynu z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k.

5. w dniu 23 lipca 2012 r. w P., zabrał w celu przywłaszczenia ze sklepu B., cudzą rzecz ruchomą – torebkę papierową z pieniędzmi w kwocie łącznej 800 zł pochodzących z utargu z kasy, czym spowodował straty na szkodę J., przy czym czynu tego dopuścił się w ciągu pięciu lat po odbyciu co najmniej sześciu miesięcy pozbawienia wolności za umyślne przestępstwo podobne,

tj. popełnienia czynu z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k.

Za czyny opisane w pkt I i V oraz II i III, przyjmując, że stanowią one dwa ciągi przestępstw, przy zastosowaniu art. 91 § 1 k.k., sąd wymierzył na podstawie art. 278 § 1 k.k. karę 2 lat pozbawienia wolności (za ciąg czynów z pkt I i V) oraz karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności (za ciąg przestępstw z pkt II i III). Za czyn opisany w pkt IV, sąd wymierzył na podstawie art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. karę jednostkową 1 roku pozbawienia wolności.

Na podstawie art. 85 k.k. i art. 91 § 2 k.k. oraz art. 86 § 1 k.k. sąd orzeczone wobec oskarżonego A. T. kary jednostkowe pozbawienia wolności połączył i orzekł w stosunku do niego karę łączną 3 lat pozbawienia wolności.

Po rozpoznaniu apelacji złożonej przez obrońcę oskarżonego, Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 7 czerwca 2013 r., utrzymał w mocy zaskarżone orzeczenie, uznając apelację za oczywiście bezzasadną.

W dniu 7 października 2014 r. skazany zwrócił się z wnioskiem do Sądu Rejonowego o zmianę kar jednostkowych oraz kary łącznej pozbawienia wolności, stosownie do zapisów ustawy z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2013. 1247).

Postanowieniem z dnia 6 listopada 2014 r. Sąd Rejonowy nie uwzględnił tego wniosku.

Zażalenie na powyższe postanowienie złożył skazany podnosząc, że zaskarżona decyzja jest błędna, albowiem Sąd *meriti* niezasadnie przyjął, iż w jego sytuacji nie ma możliwości zastosowania tzw. kontrawencjonalizacji.

Sąd Okręgowy postanowieniem z dnia 17 grudnia 2014 r., utrzymał w mocy zaskarżone postanowienie.

Orzeczenie to zaskarżone zostało kasacją Rzecznika Praw Obywatelskich, wniesioną na korzyść skazanego, w której podniesiono zarzut rażącego i mającego wpływ na treść wyroku naruszenia przepisów prawa materialnego, to jest art. 50 ust. 1 ustawy z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2013, poz. 1247), polegające na wyrażeniu błędnego poglądu prawnego, w myśl którego orzeczenie wobec skazanego kary za ciąg przestępstw, mianowicie jednej kary zarówno za czyn, który aktualnie stanowiłby wykroczenie, jak i za występki będący w dalszym ciągu przestępstwem powoduje, iż skazany w takiej sytuacji procesowej, nie może

„skorzystać z dobrodziejstwa kontrawencjonalizacji” i w rezultacie nie zastosowanie tego przepisu.

Wskazując na powyższe, skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i utrzymania nim w mocy postanowienia Sądu Rejonowego i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja wniesiona przez Rzecznika Praw Obywatelskich okazała się trafna.

W sprawie niniejszej w istocie doszło do niesłusznego niezastosowania art. 50 ustawy z dnia 27 września 2013 r. (Dz. U. 2013, poz. 1247 – dalej jako ustawa nowelizacyjna). Zgodnie z powołanym przepisem, jeżeli według ustawy nowelizacyjnej czyn objęty prawomocnym wyrokiem skazującym za przestępstwo na karę pozbawienia wolności stanowi wykroczenie, orzeczona kara podlegająca wykonaniu ulega zamianie na karę aresztu w wysokości równej górnej granicy ustawowego zagrożenia za taki czyn.

Na wstępie rozważań podnieść należy, że z mocy art. 56 ust. 1 ustawy nowelizującej, z dniem 9 listopada 2013 r., weszły w życie unormowania art. 2 i 50 tej ustawy. Powołane przepisy zmieniły wartość graniczną szkody decydującą o tym, kiedy kradzież stanowiącą tzw. czyn przepoławiony, należy kwalifikować jako wykroczenie z art. 119 k.w., a kiedy jako przestępstwo z art. 278 § 1 lub § 3 k.k., poprzez odniesienie jej do ¼ minimalnego wynagrodzenia za pracę, w miejsce dotychczas funkcjonującego wyznacznika kwotowego usytuowanego na poziomie nie przekraczającym 250 zł.

Ustawodawca sprecyzował także pojęcie minimalnego wynagrodzenia użytego między innymi w dyspozycji art. 119 k.w., ograniczając je do wynagrodzenia za pracę ustalanego na podstawie ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz. U. Nr 200, poz. 1679, z 2004 r. Nr 240, poz. 2407 oraz z 2005 r. Nr 157, poz. 1314), które od dnia 1 stycznia 2013 r. zostało ustalone w wysokości 1.600 zł. W przepisie art. 50 ustawy nowelizacyjnej wskazano natomiast, że w odniesieniu do czynów objętych prawomocnymi wyrokami skazującymi za przestępstwo badać należy, czy według tej ustawy nie stanowią one wykroczenia, a w przypadku pozytywnej weryfikacji dokonywać zamiany orzeczonej kary według zasad określonych w tym przepisie (art. 50 ust.1 i

2 ustawy nowelizacyjnej).

Bezspornym jest, że naruszenie wskazanego w kasacji przepisu prawa materialnego było następstwem błędnego przyjęcia przez procedujące w sprawie sądy, że art. 50 w/w ustawy dotyczy jedynie kar orzeczonych za pojedyncze przestępstwo, a nie za ciąg przestępstw. Dokonując tego rodzaju analizy, Sąd Okręgowy wskazał ponadto, że brak możliwości zastosowania powołanego przepisu ustawy wynika także z faktu, iż za przestępstwo objęte prawomocnym wyrokiem skazującym, kwalifikowane według tej ustawy jako wykroczenie, orzeczona została kara pozbawienia wolności, podlegająca wykonaniu, którą można byłoby poddać zamianie według uregulowania tego przepisu. Kara taka nie została orzeczona, gdyż skazanemu wymierzono jedną karę w ramach ciągu przestępstw obejmującego zarówno występki, jak i wykroczenie. Skoro zaś występki nadal pozostaje przestępstwem, to z uwagi na ujęcie go w ramach kary za ciąg przestępstw, łącznie z czynem stanowiącym obecnie wykroczenie, zastosowanie kontrawencjonalizacji nie jest możliwe.

Procedujące w przedmiotowej sprawie sądy pominęły jednak bardzo istotny fakt, a mianowicie to, że podstawą do utworzenia ciągu przestępstw jest uznanie, iż skazany dopuścił się każdego z osobna przypisanych mu przestępstw. Ciąg przestępstw, jako instytucję prawa materialnego, z wszystkimi tego konsekwencjami, należy natomiast sytuować w systemie prawnym, widząc analogię pomiędzy nim, a karą łączną – wynika to choćby wprost z umieszczenia obu tych instytucji w jednym rozdziale Kodeksu Karnego.

Zagadnieniem tym szczegółowo zajmował się Sąd Najwyższy, rozpoznając sprawę o sygnaturze akt III KK 362/14, na którą zresztą słusznie powołał się autor kasacji. W sprawie tej Sąd Najwyższy wskazał wprost, że *„dla przystąpienia, w trybie art. 50 ustawy z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2013 r., poz. 1247), do zmiany wymierzonej kary (jej kontrawencjonalizacji) nie ma jakiegokolwiek znaczenia to, czy skazania za poszczególne przestępstwa zostały objęte jedną karą orzeczoną za ciąg przestępstw, czy też karą łączną* (zob. postanowienie z dnia 4 marca 2015 r., III KK 362/14, Lex nr 1650294).

Biorąc zatem pod uwagę powyższe rozważania uznać należy, że skoro

wysokość szkody wyrządzonej czynem przypisanym w pkt I wyroku skazującego wynosiła „nie mniej niż 300 zł”, a więc w dacie wejścia w życie ustawy z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw, kształtowała się poniżej kwoty 400 zł, stanowiącej 1/4 minimalnego wynagrodzenia za pracę, to fakt ten uzasadniał zmianę prawomocnie orzeczonej skazanemu kary pozbawienia wolności na karę aresztu, albowiem do dokonania takiego przekształcenia kary obligował Sądy orzekające w tej sprawie art. 50 ust. 1 w/w ustawy.

Rozpoznając sprawę ponownie Sąd Rejonowy uwzględni przedstawione wyżej zapatrywania prawne dotyczące kontrawencjonalizacji, przewidzianej w art. 50 ustawy nowelizacyjnej z dnia 27 września 2013 r.

Mając powyższe na uwadze orzeczono jak w części dyspozytywnej orzeczenia.

kc